

og at den offentlige service tilrettelægges så effektivt som muligt.

5. Brugerbetaling og adfærd

Både skattefinansiering og brugerfinansiering har en effekt på adfærden hos dem, som skal betale. Valget af finansieringsform og udformningen af den konkrete betalingsordning kan bl.a. påvirke arbejdsudbuddet, opsparingen, omfanget af sort arbejde og efterspørgslen efter offentlige ydelser.

Som finansieringsform har indkomstskatter blandt andet den fordel, at de muliggør, at fordelingspolitiske målsætninger tilgodeses. Betalingen frakobler betalingen og forbruget af de offentlige ydelser, hvilket sikrer, at højindkomstgrupper bidrager mere til finansieringen af den offentlige sektor end lavindkomstgrupper, *jf. afsnit 4*. Indkomstskatter har imidlertid også en indvirkning på adfærden. Især arbejdsudbuddet påvirkes af marginals-katten. Ved en høj marginals-kat vil tilskyndelsen til at arbejde alt andet lige mindskes, mens incitamentet til at unddrage sig skattebetaling gennem f.eks. sort arbejde øges.

I modsætning til indkomstskatter har brugerbetaling som udgangspunkt ingen virkning på arbejdsudbuddet. Stigningen i den disponible indkomst og forbrugsmuligheder som følge af øget arbejdstid er ikke på samme måde som ved indkomstskatter påvirket af omfanget af brugerbetaling. Incitamenterne til at arbejde er derfor uændrede.

Såfremt brugerbetalingen er indkomstafhængig, er dette ikke længere tilfældet. Hvis prisen på offentligt organiserede ydelser er større for personer med høje indkomster, bliver fordelene ved høje indkomster mindre (der opstår sam-

spilsproblemer). Indtægtsgraderet brugerbetaling virker i den sammenhæng derfor på samme måde som at øge indkomstskatten for brugeren. Hvis man skal betale 1 kr. ekstra for at have et barn i en daginstitution for hver 10 kr., som man tjener udover et vist beløb, er effekten for den enkelte den samme, som hvis man i stedet skulle betale den ekstra krone i skat.

Den negative indvirkning på arbejdsudbuddet er imidlertid større ved indtægtsgraderet brugerfinansiering end ved progressionen i indkomstbeskatningen for givet provenu.

Da indtægtsgradering medfører, at det er et mindre antal, som bliver berørt, skal der således større satsændringer til for at få det samme bidrag til den offentlige saldo. Hvis der kun er halvt så mange, som skal betale, skal satsen forhøjes med dobbelt så meget for et givet provenu.

Indkomstgraderingen bevirker, at det alene er brugerne (med tilstrækkelig høje indkomster) af den indtægtsgraderede ydelse, som får en skatteforhøjelse, mens det ved en generel forhøjelse af de progressive skattesatser er alle med tilsvarende høje indkomster, som er med til at betale. I eksemplet med indtægtsgraderet brugerbetaling på daginstitutioner er det således kun børnefamilier, som får en skattestigning.

Når den negative økonomiske effekt for et givet provenu er større ved indkomstgradering end ved generelle skatter, skyldes det, at marginals-kattens forvridende effekt på arbejdsudbuddet er større, jo højere skatteprocenten er i forvejen. Indkomstgradering giver en større forvridning, fordi den medfører en stor forøgelse af den faktiske marginals-kat for en begrænset gruppe, mens en generel skat kun giver en mindre forøgelse for en tilsvarende større gruppe. Dette er illustreret i *boks 1*.

Boks 1. Generelle skatter forvrider mindre end indtægtsgraderet brugerfinansiering

I skattelitteraturen er det påvist, at forvridningen fra skatterne vokser med kvadratet på skattesatsen. Forskellen på forvridningen fra generelle skatter og indtægtsgraderet brugerfinansiering kan derfor illustreres ved følgende eksempel, der omfatter to personer med ens indkomst.

	Person a	Person b	Forvridning
Generel skat	5 pct	5 pct.	$5^2 + 5^2 = 50$
Indtægtsgraderet ydelse	10 pct.	0 pct.	$10^2 + 0^2 = 100$